

ELŐFIZETÉS:
 jul.—sep. . . 1 frt. 50 kr.
 fél évre . . . 3 " — "
 A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztő-, anyagiak pedig a tulajdonosnak küldendők.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb. Nyílttér sora 12 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések VOLF JOZSEF kereskedése, BITTERMANN NÁNDOR nyomdája és a szerkesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr.

Megjelenik e lap minden **7., 14., 21.** és **28.**-án

Egyes szám ára **15** kr.

A városi tisztújítás előtt.

Nalándó ember alig tudná megfejteti, hogy honnan jön, elég az hozzá, hogy van egy olyan időköz, mikor nemcsak egyik-másik nemzetet és népfajt, hanem községet és családot is bizonyos stagnatio lepi el; — ilyen tespedés, pangás és boldog egykedvűség fogott el minket akkor, mikoron a küszöbön levő választásról és annak miként leendő célszerű elintézéséről mindekkorig egy árva szót sem hoztunk fel.

Mintha bizony az minket legkevésbé sem érdekelne; pedig dehogy nem, nagyon is, csak hogy persze az, a ki csak egy kicsit ismeri az itthelyi egymást keresztező érdekeket, ilyen darázs fészekbe nyulni nem akar.

No de mi, támaszkodva párton kívüli állásunkra, merészeltük e szerény nézetünket tolmácsoló sorokat is olvasó közönségünk elé bocsátani, és ha talán — nem rossz akaratból — valakinek a »bibéjét« eltaláljuk, az ne vegye rossz néven, mert hát az ilyen eseteknél a közérdek mellett eltörpül mindenféle személyes vagy egyéb mellékérdek.

Hogy az egyik-másik állásért folyamodó egyéneket minden oldalról igazán megismerhesük, mindenek előtt szükséges, hogy a pályázat megjelenése és a választás napja között legalább is 30 napi időköz maradjon, mely idő alatt a város atyái tanácskozhatnak a felett, hogy vajon a jelentkező kompetens, tekintve multját és képzettségét a kért állomást emberül meg tudná-e állani?

És ha összetartva, vállvetve, tömören dolgozva, nem vezettetve semmi féle irigység, mások elleni gyűlölet és boszu által, (mi különben sem jellemzi a magyar embert) és el-

tekintve minden féle sógorsági és rokonsági viszonyoktól, csupán a közérdeket tartva szem előtt egy személyben megegyeznének, mi lenne attól megkívánandó?

Minden egyes, a város atyái által közmegegyezés útján, bármelyik állásra kiszemelt pályázótól, megkívánandó volna a kért állomásra való kellő képzettség, tökéletes — a hivatalos magyar nyelven kívül a város területén divó — nyelvismeret, és párton kívüli állás.

Szem előtt kellene tartani a megválasztandó egyénnél, hogy az illetőt nem-e gazdagodási és úrhatnamsági vágy vezérli, nem-e azért folyamodik, hogy hivatalos tiszténél fogva csakis imponálhasson és a hivaltal szórakozó helyiségül, ebédutáni pihenőül, vagy talán csibukoló szobául használja, mert hát nem földes urakat nevelni, hanem tisztviselőket, még pedig munkás tisztviselőket birni akarunk.

Semmi esetre, és semmi körülmények között sem volna megválasztandó az eddig más életmódot követő, vagy más pályára tudományosan képzett egyén; menjen kiki saját akoljához, és ne akarja a magukat hivataloskodásra szánt egyéneket kitúrni, és ugyszólván szájukból kivenni a keserü kenyér-morzsat.

Választandók lennének tehát a szegény, képzett, becsületes és munkás emberek, azok, a kik — a már fennebb említett kelleken kívül, — helyüket emberül megállani képesek lennének, a kiket a sors késztet a hivataloskodásra, kik tudják azt, hogy ez egyedüli keresetmódjuk, és a kik nem támaszkodhatnak a hátuk megett álló vagyona, a rájuk bizott hivatalt a legnagyobb pontossággal és legtisztább lelkiismerettel végeznék

És ha a város atyái ekként megállapodva, nyílt sisak és szabad homlokkal, minden mel- lékgondolat, képmutatás és farizeus- kodás nélkül, nem mint álbarátok, hanem mint őszinte és tiszta lelkű emberek, nem hallgatva mások rábeszélésére, hanem sa- ját szívugallta tiszta meggyőződésüket követve állanak a küzdőterre, úgy akkor nem kell attól tartaniok, hogy rajtuk is teljesedni fog azon la- tin közmondás, mely azt mondja, hogy: inter- duos*)

Popovich Jenő.

Bács-Bodrog megye bizottságának évnegyedes gyűlése.

(Folyt. és vége.)

Felvétetett a m. k. belügyministeri intéz- vény a megye székházának kiépítése tárgyában.

A központi választmány javallata szerint az alis- pán úr megbízott, hogy a műszaki okmányok, úgy szintén az előterjesztett általános és különleges válla- lati, illetőleg árlejtési feltételek alapján előzetes hir- detmény után, mely a megyében és a „Budapesti köz- lönyben” is, az árlejtést négy héttel megelőzőleg közzéteendő, a gazdasági választmány közbejöttével az írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalású árlejtést tartsa meg, és annak eredményét az összes ajánlatok és iratok előterjesztése mellett a megyei gazdasági választmány indokolt javaslatával a megyei közgyű- lésnek bejelentse.

Az építészeti költségek fedezésére szükséges és 350000 forintban engedélyezett megyei pótdónak kive- tése, melyből annak idején a régi megyei palotának kellő helyreállítása is eszközölnöd leendő, a belügyminis- teri intézvény értelmében akként határozottatott fogana- tosíttatni, hogy az általános jövedelmi pótdó kivéte- sével a megyebeli adózók összes egyenes államadója után 1880-ik évre négy, a következő 1881-ik évre is- mét négy, és a harmadik vagyis 1882-ik évre két szá- zalék lesz kivetendő s a kivetés és beszédés a belügy- ministeri intézvényben előadott módon fogatosítandó.

Felvétetett a m. k. közmunka és közlekedési ministeriumnak intézvénye a Bajáról Szabadkára ter- vezett vasut kiépítésére megszavazott 50000 forintnyi hozzájárulás tárgyában.

A kérdéses magas ministeri rendelet tudomásul veszi e megye közönsége azon felterjesztését, mely sze- rint a megye közönsége az említett vasutvonal tervbe vett kiépítéséhez 50000 forintal olyképen szándékozik jár- rulni, hogy az engedély okmány aláírásától számított 5 év alatt ezen összeg törlesztéseig évenként 10000 forint törlesztési részlet fogna kifizettetni, — értesíti a

*) Helyes elvet szövegeztet; méltó arra, hogy képviselő tes- tületünk komolyan gondolkozzék e nemben. Szerk.

megye közönségét, hogy habár az országos közmun- kára vonatkozó szabályrendelet értelmében a közmunka válttság címén befolyó pénzösszegeket az ugyanazon szabályrendeletben kijelölt célokon kívül másra fordí- tani nem lehet, tekintettel még is egy felől a megye fennebbi felterjesztésében ama közgyűlési határozat indokolására felhozott figyelemre méltó körülményekre, más felől pedig tekintve ezen megye uttfentartási pénz- alapjának kedvező állását s ennél fogva föltéve azt, hogy a kérdéses vasuti építési költségek viseléséhez való hozzájárulás által ezen megye uttfentartási szük- ségletei rövidséget szenvedni nem fognak, a hozzájá- rulás ellen elvileg kifogást tenni nem kíván, de mivel a szóban forgó vasutvonalnak célba vett építése még nem is engedélyeztetett, másfelől pedig az utakról szóló törvényjavaslat, mely egyszersmind a közmunka- válttsági összegek hovatfordítására nézve is tüzetes szabványokat tartalmaz, a minister ur által már az országgyűlés elé terjesztetvén, a törvényhozás ebeli in- tézkedése nemsokára várható, mindezeket előzőleg a megye elől említett határozatának kért helybenbogyása iránti további elhatározását függőben kell tartani. Miután a tárgyhöz többen szólottak, a ministeri ren- delet tudomásul vétetett.

A letárgyalt számos ügydarabból csak a követ- kező nevezetesebb ügyeket tartjuk megemlítendőnek, és pedig: felvétellett és tárgyalatott.

A m. k. belügyministeri intézvény folytán a me- gyei állandó választmány által 1880. évre szerkesztett megyei költségvetés előirányzat.

M. kir. belügyministeri intézvény folytán a me- gyei állandó választmány által 1880. évre szerkesz- tett megyei költség előirányzat. M. kir. belügyminisz- teri intézvény, az ujoncozásnál alkalmazott járásorvo- sok által felszámított napi és útiköltségek tárgyában. M. kir. közmunka- és közlekedési ministeri intézvény a Bajáról Szabadkára tervezett vasut kiépítésére meg- szavazott 50,000 forintnyi hozzájárulási összeg tárgyában. M. kir. belügyministeri intézvény, a megyei gyámpénz- tárnak az alispán által havonként leendő megvizsgá- lása tárgyában. M. kir. belügyministeri intézvény, ál- landó katonai laktanyák építése céljából kivetendő pótdó kezelési módozata iránt alkotandó szabályren- delet tárgyában. M. kir. honvédelmi ministeriumi in- tézvény, a katona beszállásolási törvény mikénti vég- rehajtása és ennek folytán a megye tulajdonát képező Szabadka város területén fekvő katonai laktanya mi- nőségének megvizsgálására egy bizottság kiküldése tárgyában. M. kir. közmunka és közlekedési ministeri intézvény a futtak-cserevicsi töltés út helyreállítási költségeire vonatkozólag. M. kir. pénzügyministeri intézvény a fényüzési adónemek részbeni megszüntetése iránt folyamatba tett tárgyalások érdemében. M. kir. belügyministeri intézvény Ó-Morovica községben rend- szeresítendő segédjegyzői és irtokai állomásra vonatko- zólag. M. kir. belügyministeri intézvény a koresmai

multságok és táncmultságok zárórainak meghatározása érdekében a községek által alkotandó szabályrendelet iránt. M. kir. közmunka és közlekedési miniszteri intézkedés a megyei kir. építészeti hivatal személyzeti létszámának szaporítása tárgyában. M. kir. belügyminiszteri intézkedés a községek részére érkező pénzes levelek átvételi módozatainak szabályrendelettel leendő szabályozása tárgyában. M. kir. honvédelmi miniszteri intézkedés a megye némely járásaiban szaporított lóállítási bizottságok megalakítása tárgyában. Sándor Béla alispán úrnak, mint a gazdasági választmány elnökének jelentése a megyei jövő évi szükségletek biztosítása érdekében megtartott árlejtés eredményéről. Ugyanannak jelentése, az építés alatt levő gombos-bogojevai, kula-cservenkei útszakaszok kiépítése iránt tett intézkedései eredményeiről. Ugyanannak jelentése Ó-Morovica község által építeni szándékolt község ház építésére vonatkozólag. Dr. Haynald Lajos bibornok és kalocsai érsek ő nagyméltóságának bibornokká lett kineveztetése alkalmából a megye közönsége által hozzá intézett és küldöttéleg kifejezett üdvözlő átiratra a megye közönségéhez küldött válasz irata. A megyei közigazgatási bizottság átteszi az ügyköréhez utalt közigazgatási ágak 1879. évi első felébeni állapotáról a m. k. miniszterelnök úrhoz intézett jelentésének egy példányát. Somogy vármegye közönségének átirata a törvényhatósági mindennemű szükségleteknek hazai gyári és ipar termékekből leendő beszerzése tárgyában. Pécs sz. kir. város közönségének

átirata a budapest-zimonyi vasútnak a Duna jobb partján leendő építése tárgyában. Ugocea vármegye közönségének átirata a kataszteri törvény némely szakaszainak megváltoztatása érdekében az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának pártfogása tárgyában. A magyar gazdák második országos értekezlet végrehajtó bizottságának átirata a mezőgazdasági bajok orvoslása és határozatainak érvényre juttatása tárgyában. Apatin község előjárói és képviselő testületének kérvénye az Apatin-zombori első rangú megyei utnak, mű-útul leendő kiépítése tárgyában

A Budapest-zimonyi vasut

érdemében a Duna melléki városok és községek választmánya 1872-ik évi február hó 22-én Zomborban tanácskozást tartván, a következő

EMELÉKIRAT

szerkesztett:

A tervezett nagy országos vasúti hálózatnak építendő egyik legfontosabb vonala az, mely az éjszakenmet kereskedelmet Pesten át a kelettel hozza összeköttetésbe.

Ezen Pestről a törökországi határig vezetendő vonal kiépítése köztudomás szerint bizonyos, sőt annak még ezen országgyűlési ülészek alatti engedélyeztetése biztos kilátásba helyezve lévén, elérkezettnek

TÁRCA.

A „morte saison“ végén.

(Elkészt tárcá.)

Három hosszú hónapig tartá fölénk kiterjesztve kezét a holt évadnak enyészetet hozó szelleme.

Három hosszú hónapig viselé irtó háborúját a morte saison a természet, az üdülés, az élet ellen. . .

Junius, julius, augusztus! ti halálhozó háromsága az évnék — tehát távoztok végre.

Nem fogjátok többé gyötörni az emberiség élet után vágyó kebelét, nem lesz többé hatalmatok elnyomni az ébredést, leverni a kedélyt, az enyészet helyébe ébredés fog lépni, a halál helyét az élet fogja elfoglalni, a pusztulást az újjászületés váltandja fel! . . .

* * *

A tavasz az ujlás jelképe. A természet, a tél hozta komor halál után újra ébred, újra él. A tavasz éltet lehelő napsugara ismét a fiatal leányka első szerelméhez hasonlít, mely tisztán fogamzott a szivben, mely életet hozni van hivatva a hasonérmü kebelbe.

A nyár a halál jelképe. Forró napsugara kiszáritja az élet nedvét a természet virágaiból. A nyár is-

mét hasonló a forró sziv szenvedélyes szerelméhez mely éget, gyújt és pusztít . . .

Óvakodjatok a forró nyár égető hevétől, és k eres sétek a tavasz éltet — lehelő napsugarát!

Az ősz a természet szülőkora. Minek — a tavaszi napsugár éltet adott, mit a nyár heve megérlelt, azt, az őszkor mint gyümölesöt nyujtja megelégedésül az ember szivének.

* * *

A természet újra éledt a tavasz jöttével. Erdő, mező újra született. A kikelet bimbókat fakasztott a virágon. Megnyilt Jenő szive is, és egy — még eddig soha sem érzett érzelmenak nyilt meg keble, meglátta Jolánt és szerelemre gyulladt iránta. A tavasz éltet ez, mely habár égett, de enyhe volt mint a tavaszi napsugár.

Jolán, a gyengéd érmü szép szöke leányka, át tudta érteni Jenő keblének ezen érmét és viszonzta szerelmét, mely szintén oly enyhén égett, mint a tavaszi napsugár.

A nyár eljött. A rügy levéllé, a bimbó virággá fejlődött . . .

Jenő szerelme égetőbb, hevesebb lett, Joláné is szenvedélyesebb lett, nagyobb tüzzel lángolt.

Jolán szülei a főtéren emeletes házban laktak.

látjuk azon időpontot, melyben ezen világpályára nézve általában, de különösen annak hazánkra kiható nagy fontossága tekintetéből, jelen emlékirat szűk keretében megvilágítsuk azon lényeges fontosságú kérdést: vajon a tervezett pályavonal a Kunságon keresztül, vagy pedig a termékeny és népes Duna mentén vezetessék-e?

Ezen kérdés tisztázása tekintetéből a dunaméleti virágzó kereskedéssel bíró városok, községek és nagybirtokosok alulírt napon Zombor városában általános értekezletet tartván, ennek eredményeként határozatba ment:

hogy az összes értekezlet, — eltekintve minden helyi vagy vidéki érdekektől — azon célon kívül, melynél fogva a Levante és Éjszak-Europa közti kereskedelemnek hazánkon keresztül állandó út vezetessék, még azon nagyfontosságú országos célt is, hogy t. i. a hazai kereskedelemnek biztos és jó piac nyitassék, szem előtt tartva, nem a kunsági, hanem a parti pálya kiépítését kívánja, és ezt jelen emlékiratban indokolva, küldöttségileg a magas kormánytól kérelmezze.

A parti pálya mellett harcoló érveink a következők:

1-ször. A népszámot, a személy- és terményforgalmat illetőleg a parti vonal Pestről Ujvidékig két mértföldnyi szélességben 4 várost, 26 mezővárost, 127 falut és 117 pusztát 570,277 lakossal érint, miért is rajta a . . . alatti kimutatás szerint a közlekedés, a be- és illetőleg kiviteli szállítmányok évenkénti eredmé-

nyeként 57,057 utazóra és 24.607,823 vámmázsára bizton számíthatni; hol ellenkezőleg a kunsági tervezett egész vonal szintén két mértföldnyi szélességben csak 4 várost, 7 mezővárost, 27 falut és 57 pusztát érintene összes 214,906 lakossal; mely adatok kétségkívül a parti pálya előnyére szólnak.

2-ször. Általános tapasztalat tanítja azt, hogy a kereskedelem, különösen nagy terjedű s viszonylag csekélyebb értékű tárgyai, névszerűen a hazánk fő-árúcióit képező nyers terményeknek szállítására a vízi utat, mint a legolcsóbbat keresi föl leginkább, s épen azért a nagy folyók felé veszi irányát; minek nemzetgazdasági tekintetben szükséges következménye az, hogy a folyókon való forgalom megakadása esetére kiegészítő utak létesüljenek, melyeken az megszokott céljaihoz bizton eljuthasson. Evvel összefügg azon jelenség, hogy termékeny vidékeknek folyópartjain az ipar és kereskedelem nagyobb élénkséget mutatnak, hogy a vízi és szárazföldi kereskedelem egymást nem rontja, sőt ellenkezőleg egymást kölcsönösen éleszti, pótolja, támogatja; miért is a Földunának, a Rajnának, úgy Németország egyéb folyóinak partjain vas-pályák vonulnak el. Mi ismét a dunaparti vonalt ajánlja a kunsági vonal felett.

3 or. Azon ellenvetésre, — hogy mivel az általunk óhajtott parti vonal a kunságinál körülbelül három mértfölddel hosszabb, azon cél, hogy az Europa és kelet közötti transito-szállítás a tengeri útról hazánkba tereltesse, kevésbé teljesen éretnék el, — mi

Jenő tavasz kezdete óta, (mikor a dandy sétálni kezd) naponta öt-hatszor végig sétált Jolán ablaka előtt, melyből a komor tél (a mama), és vidor tavasz (Jolán) tekintettek alá.

Ott, Jolán arca egében vizsgálá Jenő a legszebben ragyogó két csillag járását, melyek majd mint üstökösök lángban égtek, majd pedig mint lidércfény — vonzá — a vonzkörében belül eső Jenőt.

Boldogok voltak.

Jolán szemeiből a fénysugarak Jenő szívébe rezgének át. (A mozgás oka rezgés.)

De valamint semmi sem állandó a forgó föld fölött, úgy a mi szerelmeseink boldogsága is változó volt az állandó ég alatt.

Volt egy papa Cerberus, volt egy mama Hárpia, kik észre vették . . .

Eljött a nyár. A nap égető sugarakat lövelt az emelet ablakára, a jalousce-ablakredőnyöket le kellett bocsátani, és Jenő eget beborult.

Csillagát nem láthatta . . . Csak esténként, midőn a nap heve nem égette többé, és midőn Jolán a parkba ment, ott, csak ott láthatta őt újra Jenő.

De a papa (Cerberus) fürdőbe küldé leányát, per-sze vele a mama (Hárpia).

Oh nyár! te halálok halála! Te kegyetlen és

pusztító szellem, de beborítád két szerető lélek derült egét, de megfosztál egy szerelmes ifjút vezéresillagától.

Jenőt erszényének prózai meddősége visszatartá költői vonzalmának engedni és csillagát a fürdőbe követni.

Jenő vigsága, szerelme, élete a nyár áldozatává lett.

Majdnem meghalt júniusban, mélabús volt júliusban, és kétségbeesett augusztusban, mert . . .

A fürdő évad végére járt. — A kik egészségük helyreállítása végett (kis rész) mentek oda, vagy kik szórakozást kerestek ott (nagyobb rész), céljukat elérve, vágyukat kielégítve távoztak onnan a házi tűzhelyhez.

Jenő várt, türt, remélt . . .

Hajfürteit még szebben simitá homlokára, fogaikat még fehérebbre tisztítva, lack-cipőit még inkább kivágatva, hogy fehér harisnyáit még jobban kitüntessék, — ment tegnap estefelé a közös üdülési helyre, a parkba.

Nadrágja (a la deniere mode de Paris) alul szűk lévén, még hübb vonásokban (!) tüntetik ki a lejtő lépéseket a táncmesteri ügyességgel végező lábszárait, rövid de vastag meggyfa-botjával kalligraphusművészetét produkálja a légben.

azt feleljük, hogy a vasúti és tengeri szállítás közötti árkülönbség semmi esetre sem lehet oly csekély, miként erre a vasúti vonalnak három mértföldnyi hosszabb vagy rövidebb volta döntő befolyást gyakorolhatna. És épen azért a hazai cultura, közvagyonosodás, a földművelés, ipar és kereskedelem, szóval az összes anyagi és szellemi érdekeknek félreismerésével járna, ha a kérdéses vasúti vonal, a termékeny Duna-völgyet elkerülvén, Kalocsát, Baját, Zombort, hová a kereskedelem évszázadokon át természetesen irányította, figyelmen kívül hagyná és egykét mértföldnyi út megnyerése végett a Kunság silány homokosívatagjain vezetnének keresztül.

(Folyt. köv.)

Erdély.

1879. szeptember hóban.

Kell hogy minden magyarnak hangosabban dobjon szíve e név hallatára. Mert ki ne tudná, hogy Erdély volt leginkább színhelye azon mindennemű küzdelmeknek, melyek tényezői történetünknek; ott volt gyűlpontja a hitvallási és függetlenségi, valamint a tatárok és törökök elleni harcoknak; onnan eredtek, Bulesut és Gyulát nem is említve, a Hunyady és Báthoryak királyt adó, — Rákóczy, Bethlen, Bocskay és Teleky hősi nemzetségei; — mennyi esemény van nevükhöz kötve! és mégis, mily csekély az mi tőlök reánk fenmaradt! De ép azért pirulnunk kell, ha látjuk, hogy e csekélység is pusztulásnak indul.

Igaz, hogy Európának kevés része volt annyi viszontagságnak és zaklatásnak kitéve, mint ép Erdély. Mit az ingadozó politika következtében megkimélt a török és tatár, azt a belharcok és a hitvallási mozgalmak tettek tönkre; ezután jöttek a császáriak, kik ellenségkép pusztítottak mindent, mi az egykori függetlenségre emlékeztetett, végre az oláhok is hozzájárultak, hol lehetett a romboláshoz.

Ujabb időben Erdély ismét felébresztette az utazók figyelmét. A vasutak a közlekedést megkönnyítették a Maros, Szamos, Olt és a többi folyók gyönyörű völgyei, a szorosok vadregényes bércei nagy vonzerővel bírnak, és e mellett nem egy utazónak a régen történetek is eszébe jutnak, mit előmozdit utolsó időben az erdélyiek törekvése, mellyel ha szintén kezdetlegesen is kezdik gyűjteni régi emlékeiket, melyek között pedig unicumok is vannak, például a római tabulae ceratae.

Nem akarom Erdélynek monografiáját adni, tegyék azt ügyesebb tollak; jelen Gyula-Fehérvár megemlékezésére szoritkozom, mely város tanuja volt egykor a római uralomnak, és tényezője a Hunyadiak fénykorának; látta a hitvallási küzdelmeket, valamint a császáriak rombolását is.

Gyula-Fehérvár jelenleg is Erdélynek legjelentékenyebb erőde, ha szintén a mostani tüzéségnek nem igen szolgálna akadályul, azonban egyelőre uralkodik a Maros édeni völgyén, de az egykori Alba Julia nincs többé; a hajdanról csak a kövek beszélnek, és a vá-

Zvikker-óvta és védte szemeit még ábrándosabban veté, a parkban járó-kelekre . . . és ah . . .

Az ujonan számozott 18-as számú fehérre festett pad pompás szolgálatot tett, mert ha ott nincs (a pad), ő (Jenő) annak (a padnak hült) helyére roskadt volna le.

Ott az átellenes padon ült ő (Jolán), karját egy ifjuéba fűzve, vidám és hangos társalgásba vegyülten.

Jenő „szerelmes egéből mély pokolba sülyedt“ (bocsáss meg Petőfy!)

„Dulj zivatar, szakadj meg ég, törj le villám,“ szavalt Shakespeare Learjével, és sujtásd agyon szívet, mely ezután nem fog örülni, mely ezután nem fog érezni, mely örökre el fog némulni. (Dolce far niente!) De

Az augusztus 25-iki nap derült, vidám maradt.

Jenőt ábrándozásából az arra járó-kelek hangos társalgása kelté fel, meghallja, hogy Jolán, a vele lévő Rohoncival, a fürdőn, (a maliteuse fürdőn) jegyet váltott.

Oh nyár! oh fürdő, ti megrontói az ember boldogságának, mért tüztetek ti engemet ki gonosz játékok céltáblájába, fakadt ki szegény Jenő.

De ez bosszúlatlanul nem maradhat! Corjolánnal kiáltott fel Jenő: „De él bosszúm s te lész a martalék!“

Szavát — a tett követé. Felkelt, elment Jolánék padja előtt, szörnyen megvető tekintetet vetve Jolánra és jegyesére, cylinderét meg sem emelve — büszkén lépdelt tova . . . (Hony soít, qui mal y pense!)

És Jenő megtört szívet a kielégített bosszu édes érzelmé tölté be.

* * *

Elmult a nyár . . . A mort saison martalékjai üdülést keresnek a jövő évadban. Némelyeket a téli bálók szép reményei (!) kecsegtetik, mások az őszi sport vigalmaiban vélik föltalálhatni üdvüket . . . csak Jenő bus, csak Jenő szomorú. Hogy is mondja Schiller?

„Alles freuet sich und hoffet“ . . . de az ő mély szívére nincs íz — sebe mély és gyógyíthatlan . .

Virágának első bimbóján rágta meg őt a titkos bú férgé . . . Ki tudja jövendő-e kor, mely fájdalmát csillapítandja, mely életét vissza adja?

És ennek oka mind mind a nyár, és ebből (ki-folyólag) a fürdő volt.

Minő gyümölcsöt nyujt neki megelégedésül az ősz???

Bruck Pál.

ros elszegényedett lakói között israél népe foglal fő helyett.

Legnagyobb nevezetességei közé tartoznak a vidéken elszórt római régiségek, és a székes-egyház a várban, mert az erdélyi püspöknek Gyula-Fehérvár a székhelye.

A római régiségekre eddig mi gond sem fordított, a vár bástyái részben azokból építették, kinek tetszett magával vitte azokat, vagy lakházánál befalaztatta. Kevés az mit belőlök Kolozsvárott az erdélyi vagy Szebenben a Bruckental féle museumban mutatnak. Az utas jelenleg Fehérvárott csak a sétatéren csudálhat egy csinos oszlopfejet, egy páncélos, és egy tógás fejnélküli törzsöt, — különösen pedig a „fortunea reduci“-nak emelt kis naiv emléket.

Nem így a székes-egyháznál, mely egykori erdélyi püspök Haynald Lajos nem eléggé magasztalható szakértő bőkezűsége által megmentetett az anyészettől, és ez által az utókor megkiméltetett a méltó pirulástól.

Az egész egyház kemény homokkőből itt-ott vegyítve téglával goth-bizantin izlésben van építve, és a középkor nagyszerű emlékeihez tartozik; csoportozott oszlopai az akkori izlés szerint faragott csúszó-mászó szörnyetegeken nyugosznak, melyek emlékeztetnek a bécsi Szt.-István templomában levő III. Fridrik császár sarcophagjára. Több mint száz oszlopának fejezete gyönyörű faragvány, és mindannyi különbözik egymástól. De az egyház legnagyobb nevezetességét képezi öt síremlék, ezek Hunyady János, annak fivére, és Hunyady László sarcophágjai kemény homokkőből, úgy Zápolya Izabella és fia Zápolya Zsigmond sarcophágjai fehér márványból, a koporsók köfedelén a nevezettek szobra kifaragva fekszik, de töltényire megcsontítva, fej nélkül, csak Hunyady János alakja sér tetlen. A koporsók oldalai, különösen Izabellánál gyönyörű domborművű faragványokkal díszlenek, melyeket azonban nem láthatni, mert a koporsók a legnagyobb gondatlansággal a falhoz szorítva, körülvéve piszkos lécrácosozattal, mintegy kegyelemből látszatnak türetni. De van még egy másik sírkő is, mely még a templomban sem türetik, ez I. Rákóczy György fekete márványból készült nagy emlékköve, mely a bemeneti ajtó előtt hever.

E sarcophágok esontvázai azonban alig található, mert az egész egyház tele sirral, melyek egymástól nem különböztethetők.

Mit mentett itt meg Haynald bibornok mint egykori erdélyi püspök az utókornak, legjobban jellemzi a szekrestyés egyszerű előadása: „uram, mit itt látunk, mindent Haynald ő eminentiájának köszönhetünk, ki nagy költségekkel olaszokat hozatott, kik a bemázolt és bekent oszlopokat levakarták és a maguk eredetiségükben helyreállítottak; mindent megújított, midőn megszűnt püspök lenni, csak egy ajtó maradt hátra, tessék oda tekinteni, most is azon módon ros-

kadozik, pedig mindennap látják az imádkozó kanonok urak.

E szép középkori művel izlésre nézve a legnagyobb ellentétben állnak a várnak VI. Károly jelvényével rococo izlésben emelt kapui és annak pufók, törpe szobrai, oly fehérre mázolja, hogy szinte káprázik a szem; talán ezzel akartak a fehérvár nevezetnek eleget tenni.

Mélyen elmerülve a mulandóság e dicső képe felett, robogtam vissza kocsimon a zsidó hôtélbe, honnan másnap Szebenbe siettem.

Grosschmid Gábor.

Bécs, október hó.

A böröndök és utitáskák idénye elmult és megkezdődött az iskolatáskáké. A szülők egy jó csomó pénzért jó darab földet láttak; most az utazásból fennmaradt pénz az iskolázásra szükségeltetik.

A diákis lemorzsolta vacationális napjait, élt egy ideig gyomrának és szívének, most ismét igája elé van fogva és bizony nehezen esik a kedves tiszta falusi levegőt a boncterem rekkentő atmosphærajával feleserélni.

Mit tesz a jó bécsi ki a meleg hónapok alatt mélyen a hegyek közt lakozott, sziklahasadékokon mászkált és a forrásokban pizstrángokat halászott? Mélyen elásva ül ujságjai közepett melyek távolléte alatt meggyültek, keresgél a lap hasábok közt nem látja a nagy tömegben a fától az erdőt, a pizstrángok helyett az ujdonságokat zavarja fel, melyek miként ama halacszkák felbukkannak, eltűnnek, és lehetőleg frissen kedveltetnek. Hanem ha valaki ennyi ideig nem hallott semmit a kedves jó Bécsről, az kissé elavult hírekkel is megelégszik és legalább felületesen átladozza azt, a mit házi lapja a helyi, udvari és rendőri hírekből feljegyezt.

Hogy Bismark Bécsben volt, hegyi magányában is megtudta a bécsi. A legmagasabb csúcsokon a legpusztább sziklákön is áthatott a sensationális hír, hogy a nagy diplomata nagy kutyájával itt tartotta „entrevue“-jét (nem a kutyával) és most lepecsételte az „entente“-ét.

Mint jó kedélyes osztrák örvend emberünk ezen egyetértésen, habár kis káröröm is lappang benne, hogy dühösködik az orosz medve. Duobus litigantibus tertius gaudet mosolyg átlapozgatva az ujságokat és gyönyörködik a német a lapok replikáiban, melyek karmaira koppantanak a kissé tulszentelen medvének. Néha fejét rázza olvasónk és maga elé morog: „Furesa világot élünk, a két fejedelem a Spree és a Neva partjairól minden szépet és kedveset mondanak egymásnak, és első miniszterjeik polemicus gorombaságokkal traktálják egymást, kinek lesz végre igaza, csak beteljesül az, hogy: a császár tervez, a miniszter végez.

Különben az az óriási „enthusiasmus“ melyet a berlini lapok colportálása szerint a bécsiek nagy emberükkel szemben mutattak, szemtanuk állítása szerint nem volt oly határtalan. A szegényes „hoch“-zást jelenleg összehasonlítlanul felülmúlja ama ezerszeres tetszésnyilatkozat, melyet a kötéltáncosok királyának a „Niagara győzójének“ Blondin urnak mutatnak. A nagy rotunda naponta megtelik egy ezreket meghaladó publicummal, mely dobogó szívvvel és visszafojtott lélekzettel bámulja a művészek szédélgésmentes és szédélgéstgerjesztő productióit. Bismark herceg, ki az általa kifeszített európai béke kötelén balanciroz, nem keltett oly nagy lelkesültséget, mint Blondin, ki egy széket, arra meg egy embert vesz hátára a kifeszített kötélen. Az emberek, kik szeretik ha libabőrbe megy át hátuk a borsódzásban 30 krtól 1 frt 50-ig nézhetik a nagy kötélművészt miként teszi megéléseért életét kockára.

Hanem kevésbé hajmeresztő és kedélyrázkodtató módon is lehet Bécsben publicumra szert tenni. A „legnagyobb orrok“ pályaversenye „a legvastagabb bendők“ expositiója is nagy részvétben részesülnek és ha a rendőrség közbe nem lép, még furcsa dolgokat láthatunk. A legközelebbi csodasport talán a legtörpébb nyomorékok közgyűlése lehetne minden esetre egy „great attraction“ minőt csak egy blasirt angol kívánhatna. Mért ne, mikor Bismark tollát és tentáját is megvette egy, melylyel a „Imperial“ ben irt. Jót nevetethetett tenyerébe a szállodatulajdonos. Nemsokára bekövetkezik a legnagyobb korhelyeknek versenyzése, a legnagyobb étvágybirtokosaié, és mindezeknek koronája lenne tán Bécs leggorombább parasztjainak egy meetingje, kik a legdurvább és legvadabb titulusokkal illetnék egymást, melyeket maguk találtak ki. Ez aztán igazi „fidél“ törzsgyökeres „hetz“ lenne, mely sensatiót keltene!

Mily kicsinység kell hozzá, hogy a legélénkebb napi discursioknak tárgyat nyujtson, bizonyítja Schraft k. a.-nak mysteriosus házasságiügye. Vajjon a városi színház naiv Katája hajadon-e még, vagy férjezett, vajjon Kisné e, vagy sem a legnagyobb kíváncsiságra nyujt tápot; és a városi tratsnak még máig is jó themája ez, melyet a lehető legszélesebbre gázolnak. Nem furcsa-e, hogy még oly jelentéktelen színésznőnek minden tettét és lépését oly nagy kíváncsisággal követik.

A helybeli színházak megkezdék téli hadjáratukat. De csak a „Theater an der Wien“-nek kedvez a szerencse, valóban megkapóan berendezett és brillánsan decorált darabjával „Grant kapitány gyermekei“, melyben nem kis vonzerőt gyakorolhat a bájos ballerínának Coppini signorának vendég szereplése.

Egy másik színházban ma lépnek fel először a direct Africából érkezett Zullukafferek. Nem tesznek ugyan egyebet minthogy óriási lármával betörnek a színpadra fel-alá futnak, inarticulált hangokat adnak ki, melyet „éneklésnek“ csufolnak, aztán elkezdenek isten igazában — pofoszkodni és verekedni. Hanem

azért jókat nevettek bécsieink nekik, jó az csak ha új és idegen

Blitz Sándor.

Gromon Dezső főispán úr ő méltóságának az „Ellenőr“ f. é. 479. számában közzétett nyilatkozata.

Jablonkay Géza Gromon Dezső főispán úr ő méltóságának a legutóbbi megyei bizottsági gyűlésen mondott szavai közül néhányat a valóságnak meg nem felelőleg közölt, mire főispán úr az „Ellenőr“ 479-ik számában nyilatkozatot tett, melyet, minthogy ugyanazon szavak ugyanesak Jablonkay Géza által lapunkban is tévesen közöltettek, közleményünknek kiigazítására alább szószerint hozunk, tudósítónk azon felvilágosító észrevételével, hogy ezen közlemény, csak is téves információ kifolyása, és onnan eredt, hogy Jablonkay, ő méltóságától távol állván, a beszédet nem jegyezhetette s a környezetétől mondottakat vette fel közleményébe, legnagyobb sajnálatára tévesen, de minden szándékosság mellőzésével:

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Több napot Bécsben töltvén, csak ma volt alkalmam becses lapjának 474. számát s az abban foglalt B á c s - B o d r o g m e g y e i k ö z g y ű l é s c i m e a l a t t J a b l o n k a y G é z a a l á í r á s s a l m e g j e l e n t k ö z l e m é n y t o l v a s n i. E cikk oly szavakat ad szájamba, melyek ellen tiltakoznom kell, minthogy én azokat soha nem mondtam.

Igy azt olvasom többek közt, hogy fájós érzettel említettem volna a sajtó némely részében ellenem intézett támadásokat. Ezt már csak azért sem mondhattam, mert nagyon jól ismerem ama támadások forrását, mely épen nem alkalmas arra, hogy nekem bármínemű keserűséget okozzon.

Fontosabb azonban az a másik állítás, mely szerint a „miniszterelnök urtól nyert információim alapján arról biztosítottam volna a bizottsági tag urakat, hogy a jelenlegi viszonyok sem fognak oly hamar változni.“ Határozottan tagadom, hogy ilyest mondtam volna. A miniszterelnök urat egy szóval sem említettem. Még kevésbé szólhattam a tőle nyert információkról, mert ilyeseket nem is kaptam s különben is soha nem volt szokásom szabaimért másra tolni a felelősséget.

Budapest, 1879. október 5.

Gromon Dezső.

Különféle.

Főispán ő méltósága f. hó 9-én d. u. 3 órára értekezletet hívott össze, melyen elhatározottat, hogy a városi statutumoknak a nagyméltóságú belügyminiszterium által módosítás végett visszaküldött 28 pontját az e célra megválasztott bizottság a városi tanács közreműködésével módosítsa.

Terézia megajándékozta Zombort állami postával. Ugyanis holnap okt. 15-én Teréz napján a zombori posta állami kezelés alá vétetik, és helyiségei a távirdai épü-

letben lesznek. A mennyire kényelmes a közönségre nézve e változtatás, annyira üdvös is. — Teljes éjjel nappali szolgálat lévén, ajánlott levelek esti 10 óráig vétetnek fel, melyek a másnap reggel induló vonattal már elküldetnek, és így az eddigi eljárásnál csaknem egy nappal gyorsabban lesznek a címzetteknek kézbe-síthetők.

Városy Tivadar itthelyi főgymnaziumi tanár f. hó 30 án fogja esküvőjét megtartani Felicides Ilka kisasszonnyal Kúlán. Kedves barátunknak azon alkalommal, midőn a hön óhajtott s valóban megérdemelt boldogság örömeit élvezendi, részünkről azon őszinte szívből jövő kívánatunkat tolmácsoljuk, vajha a házasság élet ege folyton derült maradjon felettök s a szeretet rózsalánca, mely összefűzi őket, soha szét ne szakadjon, de sirig tartó legyen!

Hymen. Nagy Ákos baranya megyei földbirtokos f. hó 4-én vezette oltárhoz Prig.-Szt.-Ivánon Michelsz Aranka kisasszonyt. F. hó 14-én pedig Tillinger Sán-

dor palánkai aljárásbíró tartandja esküvőjét Zsigmond Göntér Mariska kisasszonnyal Soóván.

A Jablonkay féle házban. — Rokus utca 82. sz. a. — egy szép nagy utcai szoba azonnal bérbe vehető.

Új zeneművek Táborszky és Parsch zeneműkereskedésesen megjelent: Négy kedvelt népdal 1. Rá szállott a vadgalamb a zöld ágra 2. Fekete szárú cseresznye. 3. Ez a kis lány jól vigyázzon szívére. 4. Receptice haj! Enekhagra zongora kísérettel (vagy zongorára külön) alkalmazta Huber Sándor. Ára 80 kr.

Zsengeri Samu füzetes vállalatából, „Pestalozzi válogatott paedagogiai munkái“-nak magyar fordításából, — melyről már több ízben volt alkalmunk megemlékezni, — megjelent az I. kötet 4-ik füzeté. Tartalma a „Hogyan oktatja Gertrud gyermekeit“ c. mű folytatása. — A derék, életrevaló vállalatot újból ajánljuk a nevelésügy minden barátjának figyelmébe.

Felelős szerkesztő: **RADICS GYÖRGY.**

Laptulajdonos s kiadó: **Bittermann Nándor.**

HIRDETÉSEK.

821.
eln. 1879. sz.

A zombori kir. törvényszék elnökétől.

Árlejtési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, járásbiróság, ügyészség és fogház jövő 1880. évi 488:3 köbmétert kitevő tűzifa szükségletének biztosítása iránt folyó évi szeptember hó 25-én megkísérlett árlejtés vállalkozók hiányában eredménytelen maradván, újabb árlejtési határidőül f. évi október hó 18-ik napjának délelőtti 9 órája a törvényszéki elnökség hivatali helyiségeibe azzal tüzetik ki, hogy a szállítási feltételek a törvényszéki irodaigazgatónál megtekinthetők.

Zomborban 1879. október hó 7-én.

Széchenyi József

kir. törv. elnök.

1—1

Ház eladás.

Néhai Trischler Mátyás örököseinek megbízásából ezennel közhírré tétetik, miszerint a következő két lakház:

I. Zombor belvárosában a basa utcában a piac közelében fekvő néh. *Trischler Mátyás*-féle 595^{1/2} ölnyi területen épült 178. számú 9 szobát, 1. konyhát, éléskamrát, 1 nagy mosó konyhát, az udvarban egy nagy magtárt, két nagy kocsiszínt és egy nagy istállót, 12 öles kukorica góré; az utcára egy nagy két emeletes magtárt, két nagy és egy kisebb pincét magában foglaló első osztályu anyagból épült, teljesen jókarban levő lakház; — és

II. Zombor Szelencse külvárosában 294 ölnyi beltelken 79. szám alatt fekvő, 6 szoba, egy előszoba, az udvari épületben két szoba, pince, istálló és faszínből álló, két egészen elkülönített lakásra osztott lakház; — **szabad kézből eladó.**

Venni szándékozók az eladás feltételeiről alulirt hivatalos helyiségeiben nyerhetnek bővebb értesítést.

Zomborban 1879. évi okt. hó 8-án.

1—3.

Dr. Alföldy Gedeon

kir. közjegyző.